

Pr. 203/27.05.22
CRP



CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA



НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА



MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/p-3368 din 10.06.2022

La nr. 203 din 27.05.2022

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii – art.1, 6, 33, ș.a.; Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale – art.5, 22).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Iulian RUSU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. <u>1430</u>	
" <u>13</u> "	<u>06</u> 20 <u>22</u>
Ora	

1. The first part of the document is a list of the names of the persons who have been named in the proceedings. The names are listed in alphabetical order, and each name is followed by a number indicating the page on which the name appears. The names are as follows: [illegible]



RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/8013 din 08.06.2022

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii – art.1, 6, 33, ș.a.; Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale – art.5, 22)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul, însoțit de nota informativă a acestuia, se regăsesc pe pagina web oficială a Parlamentului, redirecționând spre portalul [particip.gov.md](https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6029/language/en-US/Default), după cum urmează: <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/6029/language/en-US/Default>.

aspx.

Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile art.8 lit.b)-e) al Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este asigurarea funcționării unui sistem de asigurări sociale echitabil și sustenabil financiar pe termen lung care să garanteze un trai decent beneficiarilor săi.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Analiza prevederilor propuse nu denotă promovarea unor interese private în detrimentul interesului public general (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017).

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Autorul a indicat în nota informativă aferentă proiectului:

- *denumirea autorului* proiectului actului normativ (Dan Perciun, deputat în Parlament, în colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Casa Națională de Asigurări Sociale);
- *condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ* (cetățenii, la etapa stabilirii prestațiilor de asigurări sociale, nu identifică la Contul personal de asigurări sociale informația despre contribuțiile de asigurări sociale de stat);
- *descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene* (nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene);
- *principalele prevederi* ale proiectului și evidențierea elementelor noi (i) reglementarea noțiunilor principale aplicate în legislație prin expunerea acestora cu claritate pentru aplicarea corectă a legislației; ii) reglementarea unui nou mecanism de reexaminare a pensiilor pentru limită de vîrstă; iii) atribuirea dreptului CNAS de a efectua înscrierea datelor în conturile persoanelor asigurate pentru care nu au fost prezentate în termenele stabilite Declarațiile persoanelor asigurate (Rev-5), de către plătitorii de contribuții care au fost lichidați sau sunt în procesul de lichidare; iv) reglementarea contribuției minime de asigurări sociale pentru estimarea stagiului de cotizare necesar pentru acordarea dreptului la prestații de asigurări sociale, inclusiv pensii, stabilită ca sumă lunară calculată din salariul minim lunar pe țară);
- *modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare* (nu impune necesitatea aprobării unor acte normative suplimentare privind implementarea acestuia).

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) *fundamentarea economico-financiară*”. Potrivit notei informative a proiectului, implementarea acestuia se va efectua din contul mijloacelor financiare prevăzute în bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022.

Coroborat cu concluziile analizei compartimentului I.5.1. al prezentului raport de expertiză anticorupție, se remarcă întrunirea exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit. a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*”

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus, în mare parte, într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, asigurînd unitatea terminologică în raport cu legislația în vigoare.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului, reglementează activitatea agenților publici responsabili de administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat. Analiza prevederilor propuse, denotă unele deficiențe care pot determina riscuri de corupție aferente proceselor reglementate. Aspectele date au fost analizate suplimentar în conținutul compartimentului III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
<p>Art.II Articolul II. – Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 1-4 art. 2), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La articolul 5, alineatul (6) se propune de expus în următoarea redacție: „(6) Casa Națională <u>poate efectua</u> înscrierea datelor în conturile persoanelor asigurate pentru care nu au fost prezentate în termenele stabilite Declarațiile persoanelor asigurate, de către plătitorii de contribuții care au fost lichidați sau sunt în procesul de lichidare, în condițiile corespunderii indicatorilor declarați în documentele aferente calculării [...]”.</p>	
<p>Obiecții: Determinarea competenței unei entități publice/agent public, cu utilizarea cuvântului „poate” este o modalitate coruptibilă de determinare a competențelor acestora. Coruptibilitatea acestui element rezidă în discreția funcționarilor care apare în cazul utilizării unor asemenea determinări permissive ale competențelor lor, care urmau a fi stabilite de o manieră imperativă. Această discreție poate fi folosită în mod abuziv de către agentul public pentru a nu-și executa obligațiile sale legale tocmai în virtutea caracterului permisiv al formulării competențelor sale. Riscul de coruptibilitate a acestor norme crește în cazul în care lipsesc criterii pentru a stabili în ce cazuri funcționarul „este în drept” sau „poate” și în ce cazuri este în drept și poate să nu-și realizeze competențele.</p>	
<p>Recomandări: Substituirea cuvintelor „poate efectua” cu cuvântul „efectuează”.</p>	
<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Stabilirea unui drept al entității publice în loc de o obligație 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Generale

IV. Concluzia expertizei

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este asigurarea funcționării unui sistem de asigurări sociale echitabil și sustenabil financiar pe termen lung care să garanteze un trai decent beneficiarilor săi.

În procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile art.8 lit.b)-e) al Legii nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional. Nota informativă a proiectului a fost întocmită cu întrunirea exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit.a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017.

Totodată, analiza prevederilor propuse, denotă unele deficiențe care pot determina riscuri de corupție aferente proceselor reglementate (înscrierea datelor în conturile persoanelor asigurate pentru care nu au fost prezentate în termenele stabilite Declarațiile persoanelor asigurate).

În contextul celor evidențiate supra, proiectul poate fi promovat doar cu condiția revizuirii acestuia prin prisma recomandărilor înaintate în prezentul raport de expertiză anticorupție.

08.06.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Cristina CHISTOL , Inspector superior

10

10